

Informacja na temat stanu zdrowia społeczeństwa Polski

mgr Rafał Halik

Narodowy Instytut Zdrowi Publicznego-
Państwowy Zakład Higieny

Jak zdefiniować zdrowie ?

- stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko jako brak lub zniedołężnienia”. W ostatnich latach definicja ta została uzupełniona o sprawność do „prowadzenia produktywnego życia społecznego i ekonomicznego” a także wymiar duchowy (*Konstytucja WHO*).
- zdrowie fizyczne - prawidłowe funkcjonowanie organizmu, jego układów i narządów
- zdrowie psychiczne - a w jego obrębie:
  - zdrowie emocjonalne - zdolność do rozpoznawania uczuć, wyrażania ich w odpowiedni sposób, umiejętność radzenia sobie ze stresem, napięciem, lękiem, depresją, agresją
  - zdrowie umysłowe - zdolność do logicznego, jasnego myślenia
- zdrowie społeczne - zdolność do nawiązywania, podtrzymywania i rozwijania prawidłowych relacji z innymi ludźmi
- zdrowie duchowe - u niektórych ludzi związane z wierzeniami i praktykami religijnymi, u innych osobiste 'credo', zbiór zasad, zachowań i sposobów osiągania wewnętrznego spokoju i równowagi.

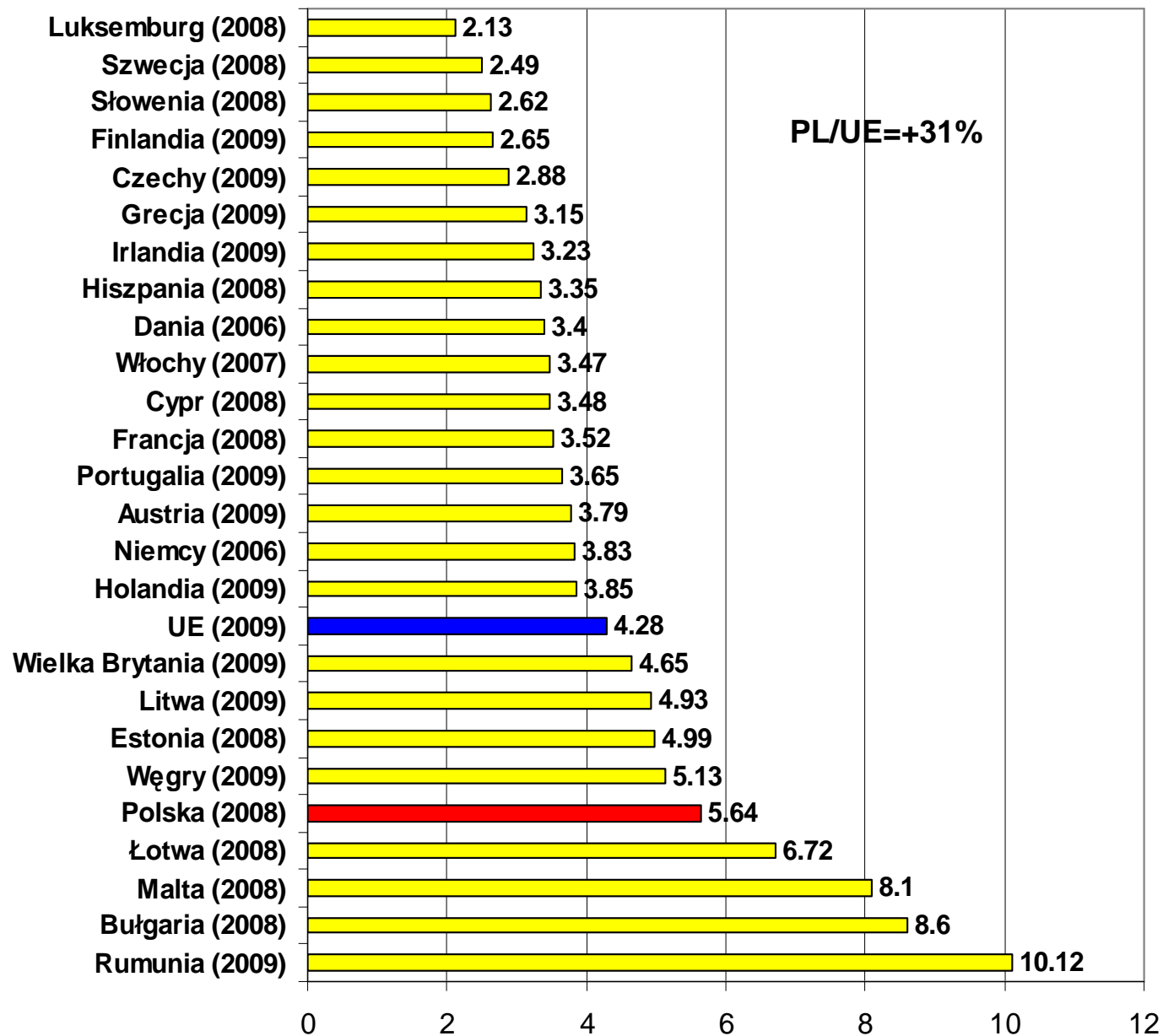
Jak dokonywać pomiaru zdrowia

- Mierniki pozytywne – **przeciętne dalsze trwanie życia**
- Mierniki negatywne – **umieralność, zapadalność**
- Mierniki złożone – **liczba lat życia utraconych (DALY), liczba lat życia przeżytych w zdrowiu (HLY)**

Umieralność niemowląt jako wskaźnik stanu zdrowia społeczeństwa i rozwoju

- Odnosi się do liczby dzieci zmarłych przed ukończeniem pierwszego roku życia w ciągu roku w stosunku do liczby żywych urodzeń w tym roku;
- Wskaźnik obrazuje zarówno warunki życia na danym obszarze jak i rozwój ochrony zdrowia i skuteczność jego funkcjonowania;

Współczynnik zgonów niemowląt na 100 000 urodzeń żywych (EUROSTAT)

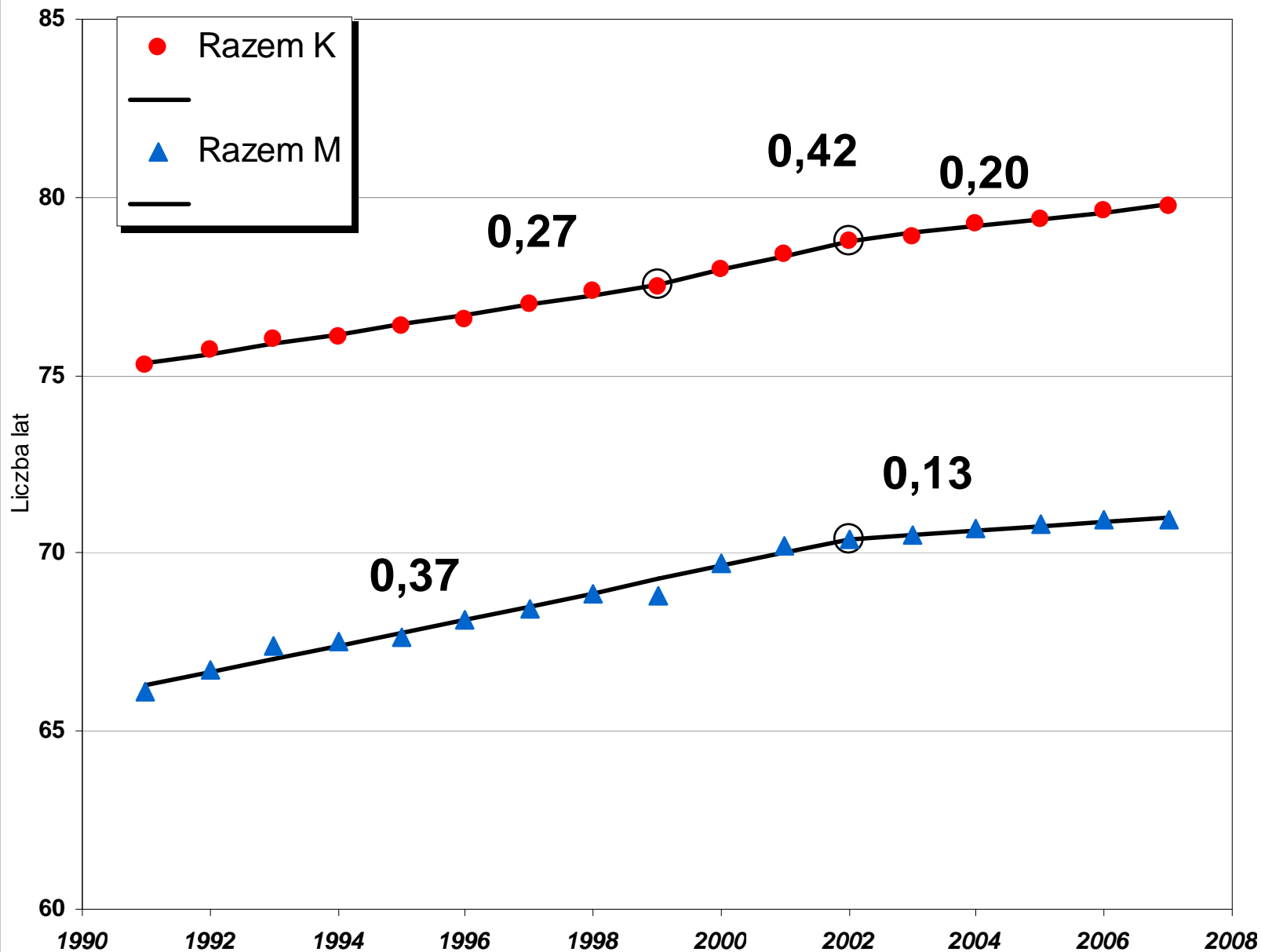
Przeciętne dalsze trwanie życia

- Wskaźnik, który informuje o średniej liczbie lat, jaka pozostaje do przeżycia osobie w określonym wieku, przy zachowaniu obserwowanego w danym czasie, poziomu umieralności w kolejnych przedziałach wieku;
- Tablice trwania życia wg wieku, płci, miejsca zamieszkania (miasto-wieś) są systematycznie publikowane przez GUS. Wskaźniki trwania życia dla wszystkich krajów regionu europejskiego, a także standaryzowane współczynniki zgonów z powodu wybranych przyczyn, publikowane są przez Europejskie Biuro Regionalne Światowej Organizacji Zdrowia w Kopenhadze;

Długość życia mieszkańców Polski- charakterystyka

- Długość życia mieszkańców Polski w roku 2009 wynosiła 75,3 lat (79,5 lat kobiety oraz 71 lat dla mężczyzn) i była 3,5 lata krótsza niż średnia dla Unii;
- Obecna długość życia Polaków jest równa tej jaka dla krajów UE występowała 20 lat temu. W przypadku kobiet różnice są mniejsze i Polki żyją przeciętnie o ok. 2 lata krócej niż wynosi średnia długość życia dla ogółu mieszkanki UE a o ok. 4,5 roku krócej niż kobiety w Hiszpanii i Francji, które żyją najdłużej
- Niestety w przypadku mężczyzn a w mniejszym stopniu także kobiet widać wyraźne spowolnienie wzrostu długości życia po roku 2002. O ile w latach 1991-2002 długość życia mężczyzn zwiększała się rokrocznie przeciętnie o 0,37 roku to w latach 2002-2007 już tylko o 0,13 roku.

Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet w Polsce w latach 1991-2007- jego trend oraz średnioroczne tempo wzrostu (NIZP-PZH)

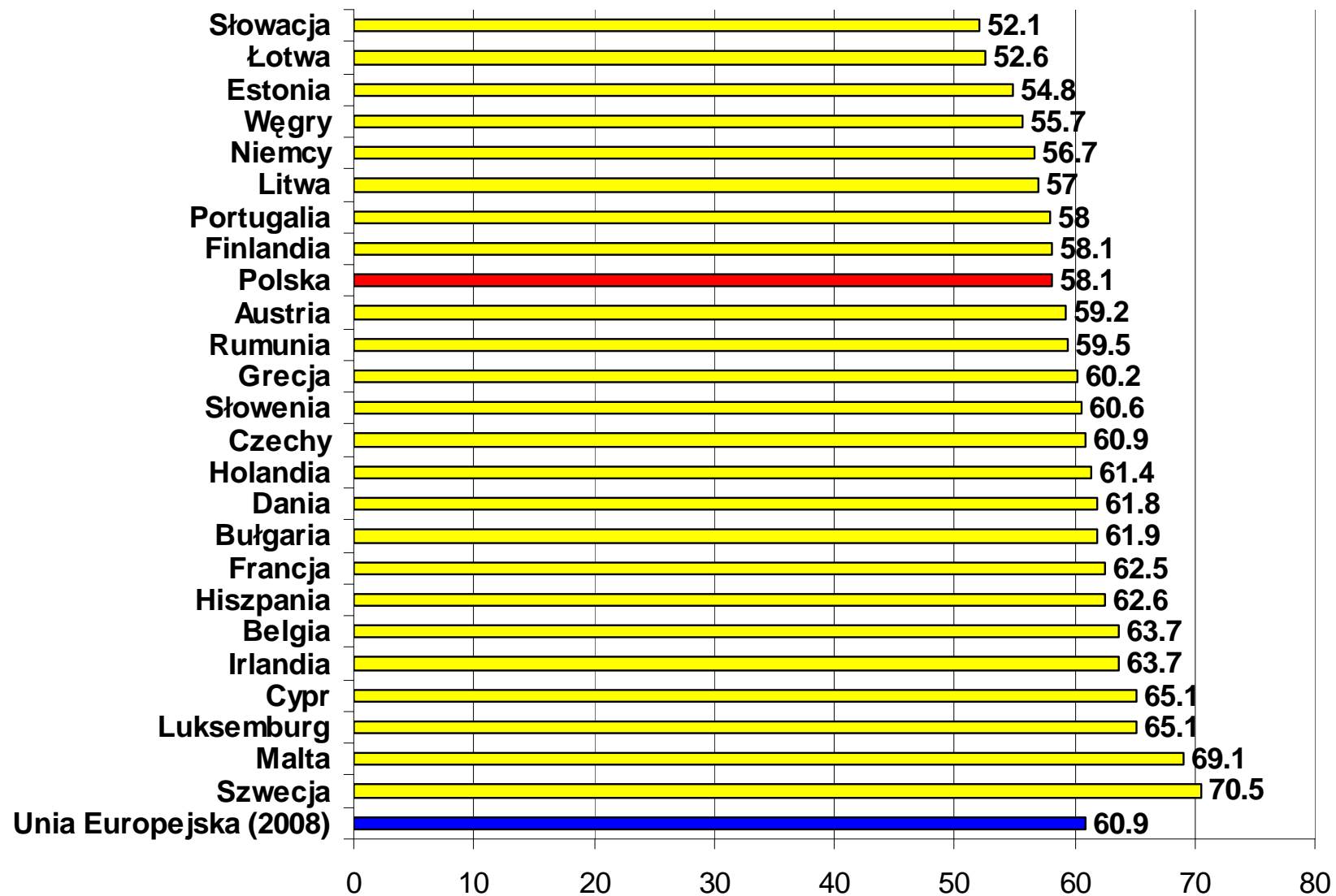

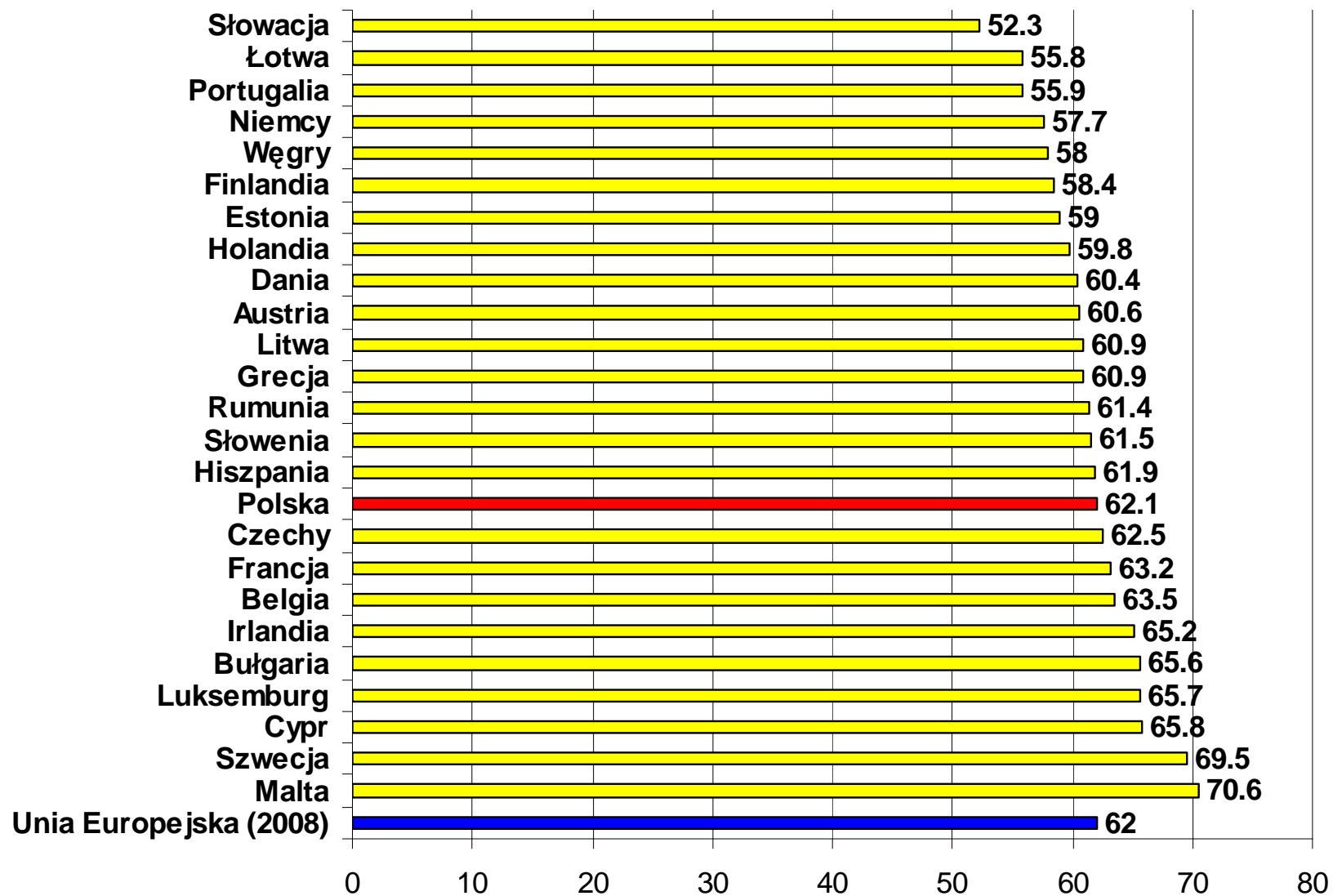
Liczba lat życia przeżytych w zdrowiu w Polsce (wskaźnik HLY)

- Długość trwania życia jest jednym z podstawowych i najczęściej używanych prostych mierników syntetycznych służących do ogólnej oceny stanu zdrowia populacji. Widoczne są jednak jego ograniczenia wynikające z faktu, że nie pokazuje on w jakim zdrowiu przeżywają ludzie swoje życie. Z tego powodu coraz częściej stosowany jest również miernik złożony jakim jest **długość trwania życia w zdrowiu**;
- Ogólna sytuacja zdrowotna Polaków w porównaniu z ogółem mieszkańców Unii Europejskiej przedstawia się nieco lepiej jeśli brane są pod uwagę HLY;

Wskaźnik HLY w Polsce i krajach UE dla mężczyzn w roku 2009 (EUROSTAT)

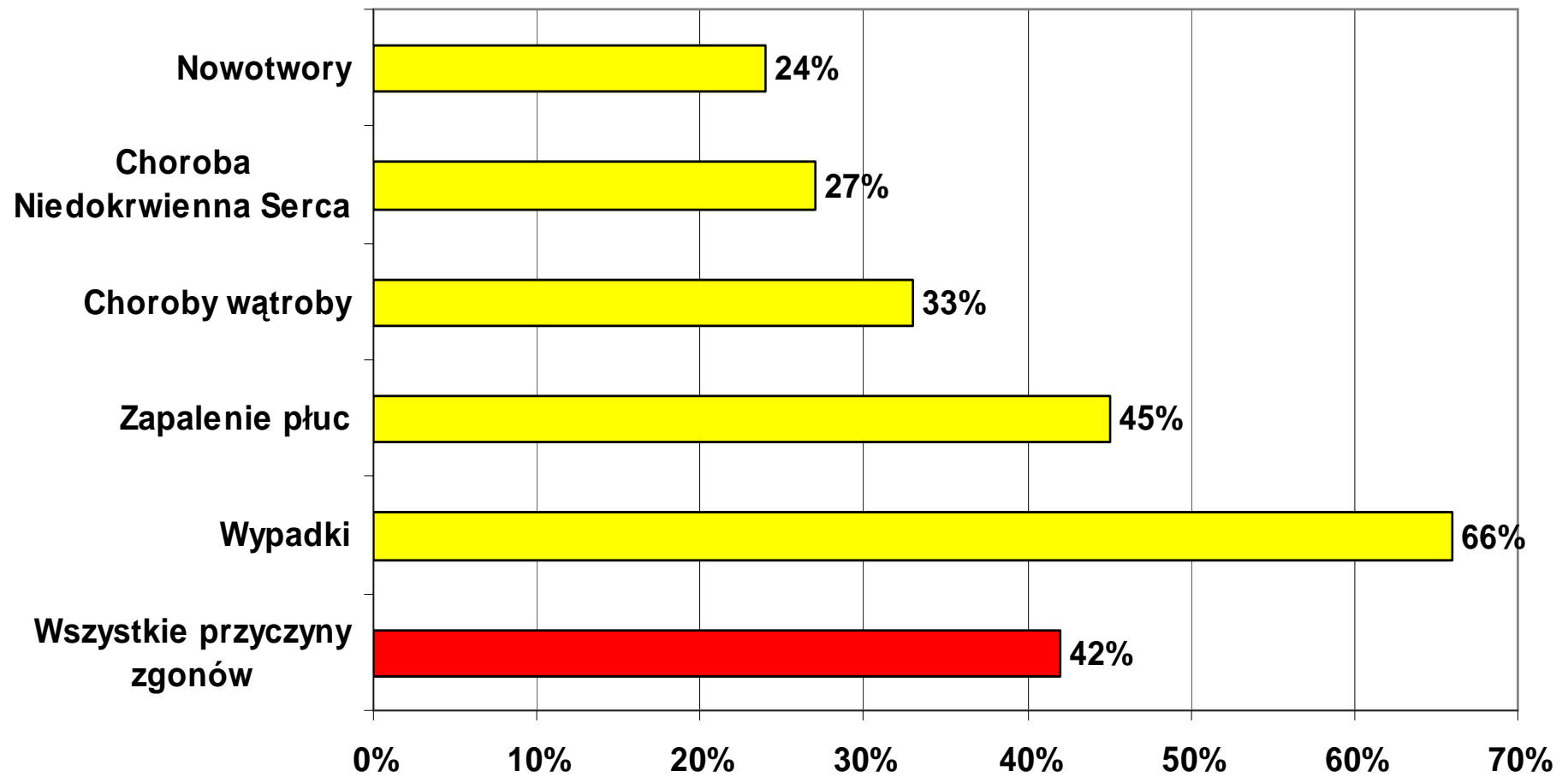
Wskaźnik HLY w Polsce i krajach UE dla kobiet w roku 2009 (EUROSTAT)

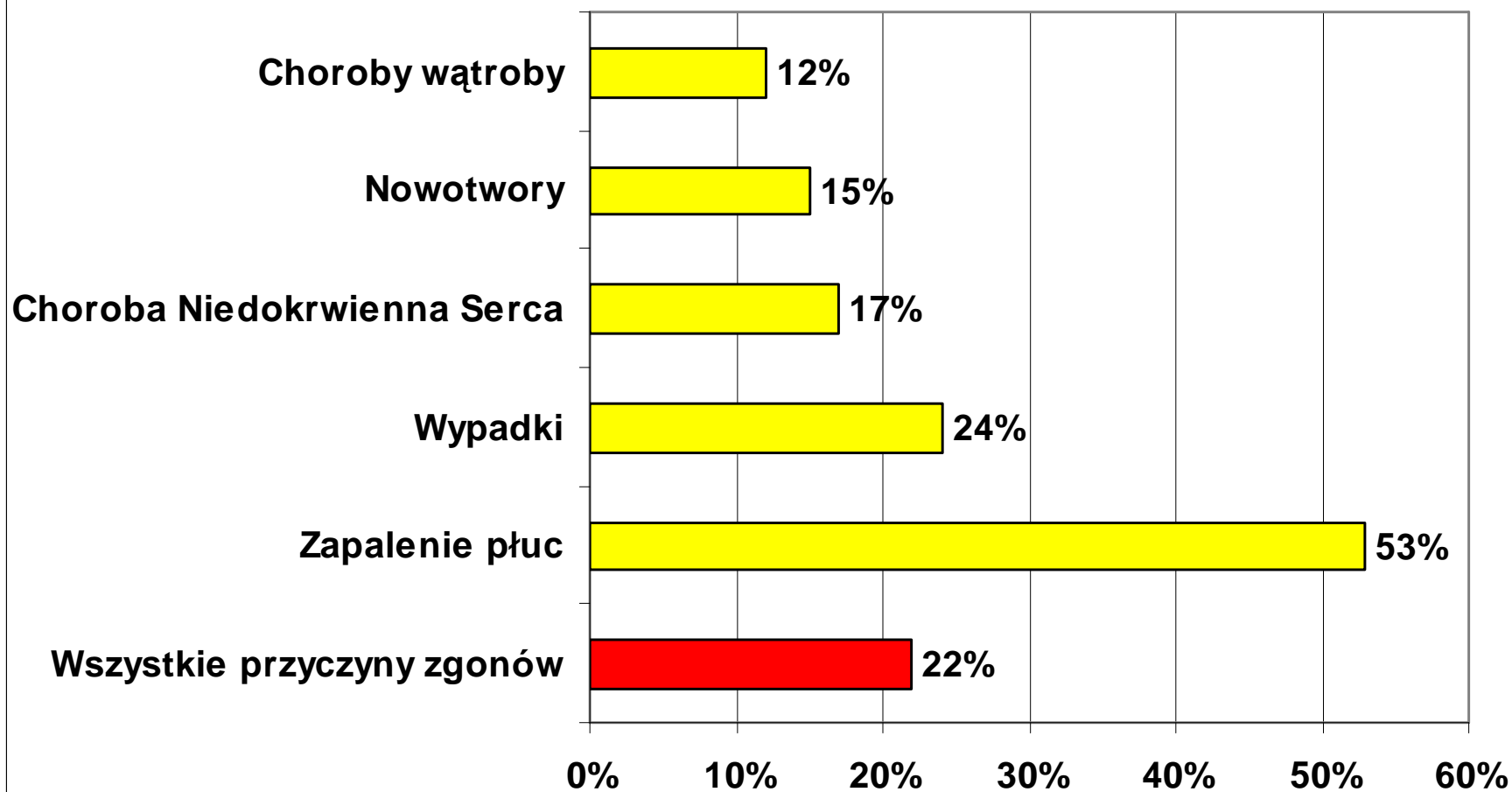
Umieralność mieszkańców Polski

- Umieralność mieszkańców Polski od roku 2000 wykazuje tendencję spadkową w większości grup wieku;
- Niepokojącym zjawiskiem jest utrzymujący się wysokie natężenie zgonów mężczyzn w grupie wiekowej 45-54 lata. Po roku 2003 zaobserwowano zwiększenie ilości zgonów w tej grupie wiekowej wśród mężczyzn;
- We wszystkich grupach wiekowych umieralność w Polsce jest wyższa niż średnia w UE.

Nadwyżki umieralności mężczyzn na wybrane choroby pomiędzy Polską a UE w roku 2008 (EUROSTAT)

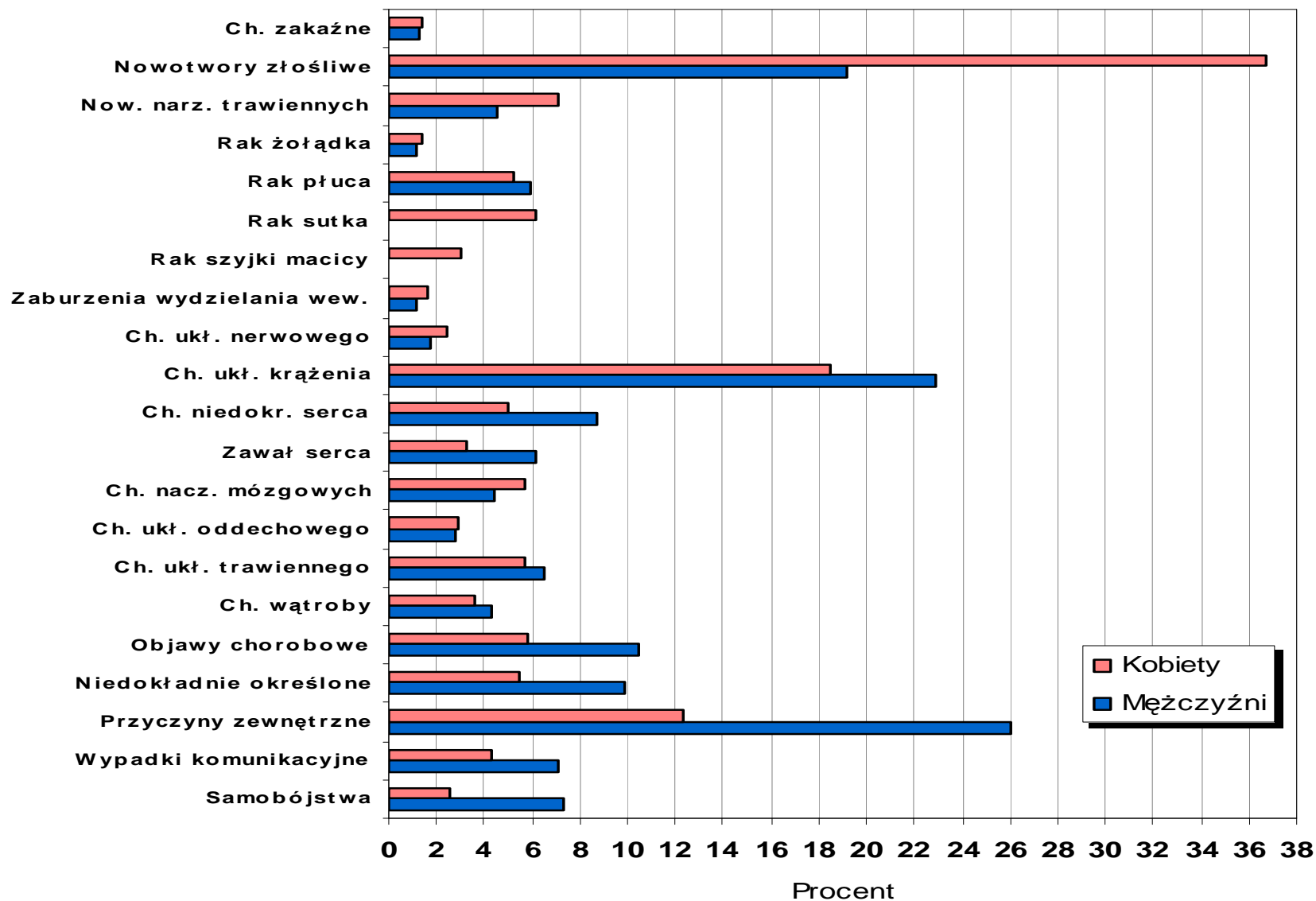
**Nadwyżki umieralności kobiet na wybrane choroby pomiędzy
Polską a UE w roku 2008 (EUROSTAT)**

Główne przyczyny zgonów Polaków

- Dominującymi przyczynami zgonów mieszkańców Polski są zdecydowanie choroby układu krążenia a następnie nowotwory złośliwe. W 2006 r. były one odpowiedzialne za 70% wszystkich zgonów, odpowiednio za 45,6% zgonów (40,2% zgonów mężczyzn i 51,8% zgonów kobiet) w przypadku chorób układu krążenia i 24,8% zgonów (26,1% zgonów mężczyzn i 23,3% zgonów kobiet) w przypadku nowotworów;
- Pozostałe przyczyny o bardziej istotnym znaczeniu tzn. zewnętrzne przyczyny zgonów, choroby układu oddechowego, układu trawiennego oraz objawy i stany niedokładnie określone odpowiadały za dalsze 23% wszystkich zgonów;

Udział najważniejszych przyczyn zgonów w utraconych potencjalnych latach życia (NIZP-PZH)

Nierówności w zdrowiu Polaków

- W Polsce można zaobserwować pogłębiające się zróżnicowanie stanu zdrowia populacji zarówno w przekroju społecznym jak i demograficznym;
- Zjawisko nierówności zdrowia narasta szczególnie od lat 90tych i obserwowane jest na terenie całej Europy;
- W latach 90tych różnica długości życia mężczyzn pomiędzy woj. małopolskim (najwyższa długość życia) a woj. łódzkim (najkrótsza długość życia) wynosiła nieco ponad 2,5 roku natomiast po roku 2006 dystans ten wynosił już ponad 4 lata;

Nierówności w zdrowiu Polaków (II)

- Długość życia jest silnie różnicowana przez czynniki społeczne – osoby w wieku 25 lat o wykształceniu powyżej średniego mogą oczekiwać, że będą żyły dłużej niż osoby o wykształceniu podstawowym o ok. 13 lat w przypadku mężczyzn i 9 lat w przypadku kobiet. Jeszcze większa różnica występuje w przypadku życia w zdrowiu (HLY);
- Najmniej korzystnym środowiskiem zamieszkania w Polsce są najmniejsze miasta, poniżej 5 tys. mieszkańców, których mieszkańcy żyją najkrócej; najdłużej natomiast żyją mieszkańcy największych miast, z wyjątkiem Łodzi.

Wydatki na zdrowie publiczne i zapobieganie chorobom w \$ PPP 2008 (OECD)

